

Pseudoanglicismy: české neologismy z anglických slov

IVANA BOZDĚCHOVÁ – ALEŠ KLÉGR

Pseudoanglicisms: Czech neologisms based on English words

ABSTRACT: The paper introduces the concept of pseudoanglicism to Czech lexical studies. It sketches its history and use in the literature. It outlines the standard account of foreign word adaptation in Czech to bring out the distinction between adaptation and neologization. The adopted approach develops Duckworth's (1977) broad definition of pseudoanglicisms. Whether including only English elements (*baby-box*, *basket*) or both English and Czech ones (*hokejista*, *soráč*, *onlinovka*, etc.), the pseudoanglicism is a neologism rather than a simple loanword: a lexeme with a new form and a meaning of its own and no formal counterpart in English. Another possibility is that a lexeme (largely) retains its English form but acquires a different meaning in Czech (*sprayer*, *mixér*). In any case what separates English-based neologisms from adapted loanwords is their meaning peculiar to Czech. The different types of Czech pseudoanglicisms are illustrated using a sample of 516 items. The paper argues for the desirability to differentiate between anglicisms and pseudoanglicisms. The latter transcend linguistic borrowing, bearing witness to the active role of Czech speakers who employ English elements to produce Czech neologisms.

Keywords: borrowing, Czech, anglicism, pseudoanglicism, adaptation, neologization

Klíčová slova: přejímání, čeština, anglicismus, pseudoanglicismus, adaptace, neologizace

1. Úvod

Anglicismy, tzn. jazykové prostředky převzaté z angličtiny do jiného jazyka, představují v celosvětovém měřítku velmi rozšířený a výrazný jev spojený s tím, že angličtina slouží jako prostředek mezinárodní komunikace, jako novodobá *lingua franca*. Není proto divu, že jsou přejímky z angličtiny předmětem intenzivního studia v jednotlivých národních jazycích nebo v rámci koordinovaného mezinárodního výzkumu, jakým je GLAD (Global Anglicism Database Network).¹ V češtině je jim věnována značná pozornost už řadu desetiletí a byly analyzovány z mnoha aspektů (srov. Warmbrunn, 1994). Cílem této studie je doplnit popis anglicismů v české literatuře o distinkci, s kterou se v ní dosud nepracovalo. Studie vychází z lexikálních anglicismů a půjde v ní o to, ukázat, že ne všechna slova, která obsahují anglický materiál, jsou v pravém slova smyslu přejímky.

Na tento fakt upozorňují Haspelmath a Tadmor (2009) v monografii, která shrnuje výsledky práce na projektu Loanword Typology (LWT), z něhož vzešla The World Loanword Database (WOLD). V úvodní kapitole definují výpůjčku² jako „lexém, který byl přenesen z jednoho jazyka/dialektu do jiného a užívá se v cílovém jazyce jako slovo (nikoli např. jako afix)“³ (s. 13). Zároveň tamtéž poznamenávají, že do třídy výpůjček

¹ Viz <<https://www.nhh.no/en/research-centres/global-anglicism-database-network/>>.

² Dále ve studii upřednostňujeme termín *prejímka* oproti termínu *vypůjčka*, který implikuje pojetí přejímajícího jazyka jako pasivního. U obou výrazů došlo především u bohemišů (počínaje Havránkem) k terminologizaci, zatímco nebohemišové je užívají jako synonyma (viz Nekula, 2016b).

³ České překlady citátů z cizojazyčné literatury pořídili autoři této studie.

nezahrnují „neologismy (= produktivně utvořené lexémy), které zčásti nebo zcela obsahují cizojazyčný materiál, protože vznikly v cílovém jazyce a nebyly přeneseny ze zdrojového jazyka“. Jako příklad neologismu tohoto typu lze uvést slova *bigbít* nebo *easy-práce*, která vznikla v češtině a nelze je striktně vzato považovat za přejímku. V zahraniční literatuře o anglicismech je tato odlišnost již dlouho brána v potaz. Pro kategorii novotvarů vytvořených na bázi angličtiny teprve v cílovém jazyce se v celé řadě jazyků tradičně vžilo označení pseudoanglicismy či falešné anglicismy (kromě jiných názvů) a stručný přehled o tom podává následující oddíl.

Ačkoli to nebývá v literatuře explicitně zmiňováno (až na výjimky, jako je Waszinková, 2020), recentní přejímky rovněž představují neologismy svého druhu, tzn. nová pojmenování z hlediska onomaziologického a nová slova, nové výrazy z hlediska sémaziologického (Martincová, 2016). V tomto smyslu by bylo možné Haspelmathovu a Tadmorovu formulaci doplnit a jejich rozlišení „výpůjčka versus neologismus“ chápat jako (externí) výpůjčkový neologismus versus (interní) slovotvorný neologismus. Interní neologismy vznikají na základě českého jazykového materiálu nebo jde o sekundární neologismy, tzn. novotvary druhotně vzniklé až v cílovém jazyce zčásti (hybridně) nebo zcela z výpůjčkových neologismů (jde tedy vlastně o neologismy z neologismů; viz též kalky níže). Rovněž není důvod výpůjčky (prejímky) zužovat jen na jednoslovné lexémy nebo vylučovat vázané morfémy.

Rozlišení mezi přejímkou a sekundárním neologismem není vždy jednoduché. Průvodním jevem přejímek je adaptace, tzn. že „po čase dochází k výslovnostní, pravopisné, syntaktické i morfologické adaptaci směrem k systému přijímajícího jazyka“ (Nekula, 2016a, s. 27). Rozdíl mezi adaptovanou přejímkou a slovotvorným sekundárním neologismem pak závisí na tom, zda a v čem se liší od výchozího slova zdrojového jazyka. Ale ani nehybridní sekundární neologismy (tzn. novotvary utvořené v našem případě čistě z anglických slov) nemusí být snadné identifikovat. Mluvíci často netuší, že nejde o přímou přejímku a že dané slovo v jazyce, z kterého byly komponenty převzaty, vůbec neexistuje. Teprve konfrontace s rodilými mluvčími daného jazyka ukáže, že je jim neznámé a jeho význam často nesrozumitelný. Existují dokonce případy, kdy jsou sekundární neologismy do angličtiny dodatečně zpětně přejímány. K tomu patrně došlo u české zkratky *BFU* (Běžný Franta/Fyzický Uživatel), která byla podle všeho až následně lexikalizována v angličtině jako *Brain Free User* či *Bloody Fucking User*.⁴

Zdá se, že v české literatuře otázka pseudoanglicismů spojená s rozdílem mezi adaptací a tvořením neologismů (neologizací⁵) nebyla dosud explicitně nastolena. To je proto hlavním úkolem této studie.

⁴ Srov. <<https://cs.wikipedia.org/wiki/BFU>>.

⁵ Termín neologizace může být chápán dvojným způsobem, jako tvoření neologismů (Petráčeková – Kraus a kol., 1998) nebo jako obecný proces obnovování slovní zásoby (Martincová, 2016) a v tomto smyslu je kontrastován se zastaráváním, archaizací slovní zásoby. Obnovování slovní zásoby je důsledkem tvoření nových slov, neologismů. Proto lze obojí popsat stejným termínem. V anglofonní tradici je užití slova neologizace ve významu tvorba nových slov primární (předchází důsledek) a datuje se do poloviny 19. století, kdy je prvně doloženo.

2. Pseudoanglicismy v zahraniční literatuře

O existenci pseudoanglicismů v evropských jazycích píše patrně jako první Filipović (1985). V úvodu studie (s. 249) zmiňuje, jak ho na tento jev upozornila významná britská lingvistka Barbara Strangová, když posuzovala jeho monografii *The Phonemic Analysis of English Loan-Words in Croatian* (1960). Strangová v posudku poznamenala, že pro anglické čtenáře vyvolávají některé z analyzovaných přejímek zajímavé otázky, jelikož „ačkoli jsou složené z anglických částí, nejsou samy o sobě anglickými výrazy (např. *best-runner, everglass, happy end*), jiné jsou suspektní (např. *smoking*), další pak vykazují životnost mimo svůj jazyk v míře, které nikdy nedosáhly v jeho rámci (např. *covert coat*, které OED zaznamenává pouze jednou v reklamě z 19. st. na jezdecký oděv).“ I když Strangová, jak tamtéž cituje Filipović, tento jev v posudku nepojmenovala, označila ho za „fascinující aspekt přejímání slov v jazyce“ a vyslovila naději, že mu bude následně věnována pozornost. Filipović přijal její formulaci tohoto jevu za svou základní definici pseudoanglicismů.

A skutečně během následujících desetiletí vznikla řada studií, ve kterých autoři navrhli pro tento jev různá označení. Přehled užívané terminologie v angličtině, němčině, italštině, francouzštině a španělštině podává Furiassi (Furiassi – Gottlieb, 2015, kap. 11). V angličtině nacházíme vedle nejčastěji užívaných termínů *pseudoanglicism* a *false anglicism* (v různých ortografických variantách) výrazy jako *pseudo-English words/terms/loans/innovations, quasi-English words, secondary anglicisms* a další. V němčině se kromě *Pseudoanglizismen* vyskytují také výrazy *anglisierende Bildungen* a *Scheinglizismen*; v italštině se spolu s *pseudoanglicismi* užívá rovněž *falsi angli(ci)smi* nebo *anglicismi apparenti*; ve francouzštině jsou to *pseudo-anglicismes, faux anglicismes*, popř. *pseudo-anglais*; ve španělštině (*pseudoanglicismos, falsos anglicismos* aj. V naší studii se přikláníme k nejčastěji užívanému termínu pseudoanglicismus podobně jako Furiassi a Gottlieb (2015), kteří vedle toho užívají i označení falešný anglicismus, běžnější v románských jazycích. Zvažují i neutrální termín *English-based neologism*, neologismus založený na angličtině, ale zdá se jim z různých důvodů zavádějící.

Na obecné rovině se většina autorů v chápání pseudoanglicismů příliš neliší. Nejčastěji citována bývá definice Duckworthova (1977, s. 54), která je popisuje jednoduše jako německé neologismy vytvořené z anglického jazykového materiálu („Neubildungen der deutschen Sprache mit englischem Sprachmaterial“). Furiassi a Gottlieb (2015, s. 5–7) kromě této definice citují další vymezení od prominentních autorů, např. „slova, která mohou vypadat jako anglická, ale která se od anglických odchyľují ve formě a významu, nebo jsou ve skutečnosti ne-anglická“ (Sørensen, 1997, s. 21); „Termín ‚pseudoanglicismus‘ označuje jev, k němuž dochází, když cílový jazyk užívá lexikální prvky zdrojového jazyka, aby vytvořil neologismus v cílovém jazyce, který je ve zdrojovém jazyce neznámý“ (Onysko, 2007, s. 52). Furiassiho definice (2010, s. 34) vymezuje pseudoanglicismus jako „slovo nebo idiom, které je rozpoznatelně anglické ve své formě (pravopisu, výslovnosti, morfologii nebo alespoň v jednom z těchto tří aspektů), ale je přijímáno do slovní zásoby cílového jazyka jako lexikální jednotka, přestože v angličtině neexistuje nebo se užívá v nápadně odlišném významu“. Z pohledu anglického mluvčího jde o „novotvary,

kteře připomínají slova z ‚prestižního‘ jazyka, angličtiny, ale které by rodilý anglický mluvčí nepoznal nebo jim nerozuměl a které, pokud by byly překládány do angličtiny ze zdrojového textu rodilým mluvčím, by byly nahrazeny skutečnými anglickými slovy“ (MacKenzie, 2012, s. 33).

Tyto definice, přes zjevné podobnosti, vedou autory k rozlišení různých typů pseudoanglicismů, resp. různých slovtvorných procesů uplatňujících se při jejich vzniku. Stejně jako u definic nelze zde vyjmenovat všechny názory, které se v literatuře objevují, proto se omezíme jen na některé (další jsou zmíněny v rámci přehledu studií níže). Filipović (1995) v souvislosti se sestavováním etymologického slovníku anglicismů rozlišuje tři způsoby tvoření pseudoanglicismů (v srbochorvatštině): 1. kompozice (např. goal > *golman*); 2. derivace (tennis > *teniser*, water polo > *vaterpolist*) a 3. elipsa (boxing > *boks*, happy ending > *hapiend*, comic strip > *strip*).

Carstensen (1979, 1980) při popisu vlivu angličtiny na němčinu místo termínu pseudoanglicismus užívá termín *Scheinentlehnung* (zdánlivá výpůjčka) a rovněž vyčleňuje tři kategorie: 1. *Morphologische Eigenwege* (morfologické neologismy, též *Lehnveränderungen*, pozměněné výpůjčky), utvořené krácením jednotlivých slov (pullover > *pulli*, professional > *Profi*), krácením kompozit (cocktailparty > *Cocktail*), krácením víceslovných jednotek (last but not least > *last not least*; gin and tonic > *Gin Tonic*) a morfologickým zjednodušením (happy ending > *Happy-End*, gentleman's agreement > *Gentleman-Agreement*); 2. *Lexikalische Eigenwege* (lexikální neologismy), slova v angličtině neznámá (*Dressman*, *Pullunder*, *Highboard*), někdy utvořená analogií s již existujícími slovy (*Showmaster* podle *quizmaster*, *Callboy*, *Steadyseller*, *Nevergreen*); 3. *Semantische Eigenwege*, slova s novým významem (*Flirt* pro flirtování, angl. *flirting*, zatímco anglické *flirt* označuje flirtující osobu; *Slip* oproti angl. *briefs*, *pants*; *Dancing* oproti angl. *ballroom*, *dance hall*).

Cypionková (1994) třídí francouzské pseudoanglicismy na: 1. *Lehnzusammensetzungen* (výpůjčková kompozita) typu *auto-coat*, *baby-foot*, *camping-car*, *fly-tox*, *jet-society*, *one woman show*; 2. *Lehnableitungen* (výpůjčkové deriváty) obsahující např. morfémy *-man*, *-ing*, např. *clapman*, *groupman*, *perchman*, *couponning*; 3. *Lehnkürzungen* (výpůjčkové zkráceniny), např. *camping*, *dancing*, *happy end*, *parking*; 4. *Entlehnung mit semantischer Verschiebung* (výpůjčky se sémantickým posunem), např. *brushing*, *fifties*, *mailing*, *pressing*, *recorder*, *smoking*, *speaker*; 5. *Entlehnung mit morphologischer Veränderung* (morfologicky pozměněné výpůjčky), např. *slip*, *yé-yé*; 6. *Graphisch-phonetische Anglisierung* (graficko-fonetické anglicismy), např. *rallye-paper*; 7. *Namentlehnung* (přejímky (vlastních) jmen), např. *Browning*, *Chadburn*, *Oxford*.

Furiassi (2010, s. 38–52) dělí falešné anglicismy v italštině (autonomní novotvary, *autonomous coinages*) na autonomní kompozita (*recordman* místo angl. *record holder*), autonomní deriváty (*footing*, utvořené jako obdoba angl. *jogging*), kompozita s eliptovaným řídicím členem (*basket* místo angl. *basketball*, *smoking* z angl. *smoking jacket*), morfologické zkráceniny existujících anglických slov (*happy ending* > *happy end*, *relaxation* > *relax*), neosémantismy (*mister* místo angl. *coach*, *trainer*; *poker* místo angl. *score*; *flipper* místo angl. *pinball machine*), pojmenování odvozená z eponym (*carter* místo angl. *chain guard* či *crank case*), toponym (*new jersey* místo angl. *median barrier* či *traffic*

divider, tj. betonová bariéra oddělující pruhy na dálnici) a generických obchodních značek (*ticket restaurant* z generického *Ticket Restaurant*® místo angl. meal ticket) a zmiňuje i další procesy (reduplikaci, funkční změnu a hybridní tvoření).

Gottlieb (2004, s. 46–47; 2009, s. 79) pro dánštinu i obecně uvažuje pět typů pseudoanglicismů: 1. archaismy (fosilizované formy, které se zachovaly v cílovém jazyce poté, co přestaly být jako zastaralé užívány v angličtině: *butterfly*, motýlek, místo angl. bow tie); 2. neosémantismy (případy, kdy výpůjčka díky sémantickému posunu nabyla v cílovém jazyce významu, který je v angličtině neznámý, např. *overhead*); 3. kontaminace lexikální (*stationcar* místo amer. station wagon a brit. estate car) a flektivní (*autobahns*, německá výpůjčka s angl. plurálovou koncovkou); 4. morfologické novotvary (*fit for fight* místo angl. fighting fit); 5. žertovné novotvary (*webmoster*, doslova „webtetička“, podle angl. webmaster). Pseudoanglicismy řadí pod „aktivní anglicismy“ (výrazy adaptované nebo adoptované z angličtiny, zahrnující dále zjevné a skryté výpůjčky, lexikální kalky a hybridní lexikální kalky), od nichž odlišuje „reaktivní anglicismy“ (výrazy inspirované nebo posílené angličtinou, sémantické, ortografické, fonetické a morfo-syntaktické kalky).

Souhrnných monografií o pseudoanglicismech není dosud mnoho: o francouzských pseudoanglicismech píše německy Cypionková (1994), situaci v italštině shrnuje anglicky psaná monografie Furiassiho (2010) a konečně poslední monografie, jejímiž editory jsou Furiassi a Gottlieb (2015), pojednává o pseudovýpůjčkách souvisejících s angličtinou v germánských a románských jazycích. Vedle toho se již od 70. let objevuje dlouhá řada studií (Hope, 1971; Klajn, 1972; Humbley, 1974; Breitzkreutz, 1976 aj.), které věnují pozornost pseudoanglicismům v mnoha evropských jazycích, germánských, románských a v menší míře i slovanských. Letmo zde zmíníme nejdůležitější práce týkající se čtyř velkých jazyků, němčiny, italštiny, francouzštiny a španělštiny, a připomeneme i studie slovanské. S pseudoanglicismy se musejí vypořádat také slovníky anglicismů, jako je Görlach (2001).

Pokud jde o němčinu, jedním z prvních, kdo věnoval pozornost pseudoanglicismům, byl zmíněný Duckworth (1977). Ilustruje tento jev např. na slově *Dressman*, německém neologismu pro manekýna složeném z anglických komponentů, který je anglickým mluvčím neznámý (v angličtině *male model*). K dalším autorům píšícím o anglicismech (a pseudoanglicismech) patří Carstensen (1980, 1981), Hannah (1988) a Yang (1990). Yang použil materiál z časopisu *Der Spiegel* a po vzoru Carstensena pracuje s termínem *Scheinentlehnung* (zdánlivá výpůjčka, tedy pseudoanglicismus) a používá i jeho dělení pseudoanglicismů na tři kategorie. Vedle toho rozlišuje kategorii smíšených kompozit (*Mischkomposita*), která rozděluje podle Finka (1970) na (a) kompozita vytvořená podle anglického vzoru (*Popmusik* podle angl. pop music); a (b) kompozita bez anglické předlohy (*Managerkrankheit* odpovídající angl. stress disease).

Novější, často citovaná práce na téma anglicismů (a pseudoanglicismů) v němčině je Onyskova monografie (2007). Onysko v ní věnuje zvláštní kapitolu (s. 52–59) pseudoanglicismům (jako je *Wellfit-bar*) a hybridním anglicismům (*Weitsprung-Coach*). Oba typy chápe jako projev lexikální produktivity cílového jazyka. Polemizuje přitom s Carstensenovým a Yangovým tříděním pseudoanglicismů a soudí, že zatímco morfologické a sémantické pseudoanglicismy jsou standardní výpůjčky (vytvořené v němčině podle

anglických vzorů), které v němčině prošly sémantickými a morfológickými změnami, pravé, tzn. lexikální pseudoanglicismy (typu *Dressman*, *Showmaster*) vznikly v němčině bez anglické předlohy. Jako slova nepředstavují tedy lexikální transfer (výpůjčky „in terms of lexical unity“), ale vznikly slovotvorným aktem v rámci němčiny s použitím anglických komponentů. Podle Onyska jde o anglicismy jen na rovině slovních forem (anglických komponentů), jinak tato slova dokládají slovotvorné schopnosti němčiny. Také u hybridních anglicismů (Yangova *Mischkomposita*) rozlišuje Onysko mezi formacemi s anglickou předlohou a bez ní. Nicméně i u hybridů s předlohou zvažuje, zda částečná substituce anglického modelu pomocí německého slova představuje výpůjčku, či nikoli, a dospívá k závěru, že nejde o přímou lexikální výpůjčku, nýbrž o lexikální tvoření pomocí lexikálního kalku. Přesto od sebe důsledně odděluje hybridní anglicismy a pseudoanglicismy.

Situaci ve francouzštině ohledně pseudoanglicismů popisuje Spence (1987). Podivuje se, že Höfler (1982) ve svém slovníku anglicismů považuje pseudoanglicismy za „vzácné“, vzhledem k množství idiosynkratických formálních a sémantických rysů řady anglicismů v současné francouzštině. Existující definice mu připadají buď příliš obecné, vágní, příliš vřezahrnující, nebo naopak příliš restriktivní. Spence soudí, že „pokud jsou slova utvořena ze zjevně anglických komponentů a představují lexémy, které nemají formální ekvivalent v angličtině (a nikdy ho neměly), nevidím důvod, proč je nepovažovat za pseudoanglicismy“ (Spence, 1987, s. 173). Zároveň ale přiznává, že přestože kritizuje jiné za definice, které při podrobnějším zkoumání neobstojí, není schopen přijít s definicí, která „by dovolila jasně odlišit ‚adaptace‘ od pseudoanglicismů; jakákoli kritéria jsou nevyhnutelně do určité míry arbitrární“ (ibid., s. 180). Tímto problémem se zabývá zmíněná monografie Marion Cypionkové (1994), která předkládá podrobný rozbor dosavadního výzkumu pseudoanglicismů ve francouzštině, počínaje Höflerem až po Tressace a Spence, rozebírá jednotlivé aspekty (pseudo)anglicismů, jejich tvoření a užívání a dokládá je na případových studiích. Pro zajímavost, Humbley (2015, s. 35–36) zavádí rozdíl mezi falešnými anglicismy, tj. výpůjčkami odchylujícími se od originálu (dancing hall/house > *dancing*), a tzv. allogenismy, „skutečnými“ falešnými výpůjčkami, lexikálními novotvory, které vznikly v jednom jazyce z materiálu jiného jazyka (např. v angličtině neexistující *racingman*, *tennismán*).

Problematiku pseudoanglicismů v italštině shrnuje zmíněná Furiassiho monografie (2010). Furiassi mj. zdůrazňuje, že většina mluvčích italštiny považuje falešné anglicismy za autentickou angličtinu. Za test cizosti slova navrhuje zpětný překlad do angličtiny. První, kdo zkoumal falešné anglicismy v italštině, byl Klajn (1972) a po něm následovali autoři jako Dardano (1986, 1987), Pulcini (1994, 1997a, 1997b, 1999), Fanfani (2002), Bombi (2003) a další.

Španělské pseudoanglicismy popisují např. Balteiro a Campos (2012) a Rodríguez González (2013). Ten rozlišuje pět hlavních typů pseudoanglicismů ve španělštině: 1. lexikální (*el recordman*); 2. morfológické (*beautiful* > *biuti*); 3. sémantické (*meeting* > *mitin* ‚pouliční protesty‘); 4. fonologické (*money* > *manigüiti* ‚krádež‘) a 5. syntaktické (*brown sugar* > *sugar brown*). Sánchez a Antonio (2018) podávají přehled o pseudoanglicismech v kubánské španělštině.

Přítomnost pseudoanglicismů je zaznamenána i ve slovanských jazycích. Vedle Filipoviće zkoumajícího tuto problematiku v chorvatštině (Filipović, 1966, 1985, 1995) se jí zabývá Sicherl (1999) ve slovinštině. Bagasheva a Renner (2015) srovnávají francouzské a bulharské pseudoanglicismy. V polštině se o pseudoanglicismech zmiňuje např. Mańczak-Wohlfeld (1995, s. 67). Otwinowska-Kasztelanicová (2000) rozlišuje kromě výpůjček (jedno- i víceslovných) a lexikálních a sémantických kalků také „výpůjčkové blendy“ (křížení výpůjčky a domácího slova), tedy to, čemu Onysko a jiní říkají hybridní výpůjčky. Pseudoanglicismy v albánštině se zabývá relativně nedávná studie o anglicismech jako neologismech (Pata Kapo, 2016).

Tento stručný a nutně neúplný přehled dává tušit, že výrazy podobné těm, které autoři v různých jazycích označují jako pseudoanglicismy nebo falešné anglicismy, musí nevyhnutelně existovat i mezi českými anglicismy.

3. Proces adaptace a tvoření neologismů

Adaptace a tvoření neologismů představují dynamické procesy o různých fázích a stupních, jejich průběh a výsledky jsou ovlivňovány mnoha faktory, zejména stářím, typovou vzdáleností zdrojového a cílového jazyka, sémantikou lexémů, jejich funkčností, slovo-
tvornou utvářeností, stylovou platností, frekvencí aj. Připomeňme charakter a podstatné rysy obou procesů tak, jak byly dosud vymezovány především v české, příp. slovenské lingvistice. Všimneme si i terminologického označování těchto procesů – pro lepší orientaci **klíčové termíny** relevantní v jednotlivých pojetech vyznačujeme v tomto oddíle tučným písmem.

K adaptaci se obvykle přistupuje v souvislosti s popisem a analýzou cizích slov (široce pojatých) jako k procesu jejich asimilace do české slovní zásoby, charakterizovanému změnami hláskovými, pravopisnými, slovo-
tvornými, tvaroslovnými a významovými. Podle Šmilauera (1972) k těmto změnám dochází častěji v nespisovných vrstvách než ve spisovném jazyce. Šmilauer (ibid.) zaznamenal různé stupně „**vžití**“ **cizích slov v češtině**: slova citátová, mezinárodní odborná s původním pravopisem, pravopisně počestěná (adaptovaná) a zdomácnělá (plně zařazená do domácí slovní zásoby). Jako jejich slovo-
tvorné změny uvedl zařaďování slov k domácím slovo-
tvorným typům, úpravu cizích slov domácí příponou nebo přejímání cizích předpon a přípon. Jedlička (1974) používá termín **přizpůsobování** a obdobně konstatuje, že u různých slov probíhá „různou měrou a po různých stránkách“.

Adaptaci cizích slov, konkrétně slovo-
tvornou podrobněji rozpracovali Dokulil a Kuchař (1977) a zaznamenali u ní slovněduhové rozdíly: zatímco u podstatných jmen se adaptace omezuje (vedle hláskové, příp. pravopisné úpravy) na jejich zařazení k domácímu deklinačnímu vzoru a s ním související úpravy přípony/zakončení (ibid., s. 173), u adjektiv a sloves se adaptace mluvnická (tvaroslovná) spojuje se slovo-
tvornou, nejasná tedy u nich bývá hranice mezi domácími (v češtině vytvořenými) a cizími (přejatými, počestěnými) slovy. Mnohá cizí slovesa lze tedy chápat i jako odvozená od cizího základu v rámci domácí slovo-
tvorné soustavy, adjektiva se přímo v češtině tvoří od substantiv, adjektiv, sloves v podstatě stejnými způsoby a prostředky jako domácí adjektiva (ibid., s. 176).

Formální adaptaci na materiálu anglicismů v návaznosti na Tejnora (1979) charakterizoval Rejzek (1993); označil ji jako výrazný znak ztráty jejich cizosti (ibid., s. 29) a upozornil, že je třeba posuzovat ji zároveň s funkčností dané lexikální jednotky. Autor se věnoval zejména aktuálnímu stavu a způsobům grafické adaptace⁶ (jen okrajově i morfologické). Dosud nejucelenější zpracování fonologické adaptace anglicismů představuje monografie Bičana, Dubědy, Havlíka a Štěpánové (2020); jak autoři konstatují v úvodu, stranou ponechávají vztah fonologie a morfologických procesů (slovotvorných a flektivních) a diachronní vývoj adaptačních mechanismů. Od 90. let se adaptaci anglicismů věnovala v české lingvistice v souvislosti s jejich narůstajícím užíváním ve všech komunikačních sférách řada dalších autorů a studií.⁷

Ve vztahu k našemu tématu (tedy vztahu adaptace a neologizace) a v souladu s naší koncepcí se jako podnětné jeví zejména práce Mravinacové o formální adaptaci anglicismů v češtině; v rámci ní autorka rozlišuje mezi adaptací ortograficko-ortoepickou, morfologickou a slovotvorněparadigmatickou (Mravinacová, 2005a). Přejímání chápe jako proces **integrace** převzatého prvku do slovní zásoby přebírajícího jazykového útvaru (ibid., s. 189). Autorka zároveň záslužně poukazuje na to, jak se v češtině slovotvorné morfémy podílejí na morfologické adaptaci: „Morfologická adaptace je proces, v jehož průběhu se forma přejímaných lexémů podle potřeby **transformuje**, přizpůsobuje pomocí takových prostředků (tvarotvorných a slovotvorných formantů), jimiž se v češtině vyjadřují kategorie slovních druhů a další morfologické kategorie, které jsou s příslušnými slovními druhy spojeny“ (ibid., s. 192). U slovotvorné adaptace nově zmiňuje aspekt její paradigmatickosti, tedy rozvoj slovotvorných vztahů⁸ (jejich vnímání podporuje integraci přejatých lexikálních jednotek).⁹ Obdobně jako Dokulil a Kuchař (1977) se autorka ve svém slovotvorném pohledu (Mravinacová, 2005a) zaměřuje na adjektiva a slovesa cizího původu; protože jsou adjektiva od počátku zformovaná českými sufixy, nelze je podle ní jednoznačně považovat za adaptovaná přejatá adjektiva, nýbrž za relační adjektiva odvozená od přejatých substantiv v procesu jejich **integrace** (*fulltextový* od *fulltext*). O **adaptaci** cizího adjektiva lze s jistotou mluvit pouze tehdy, neexistuje-li pro ně v češtině základové substantivum. Slovesa cizího původu se přizpůsobují tvaroslovně – adaptační mechanismus spočívá ve změně slovesného paradigmatu (je-li východiskem cizí sloveso), popř. nabytí tvaroslovného paradigmatu (je-li východiskem cizí morfém nebo lexikální prvek bez kategoriálního příznaku); mnohdy nelze rozlišit, zda jde o adaptované cizí sloveso, nebo o odvození slovesa od cizího jména.¹⁰

⁶ V odborné literatuře se paralelně užívají termíny grafická a pravopisná adaptace; Svobodová (2018) navrhuje jako vhodnější označení **grafická adaptace** – podle autorky termín pravopisná, příp. ortografická implikuje zachycení kodifikačními příručkami. Mnoho nových přejímek v nich však zachyceno není.

⁷ Viz např. Mravinacová (2000), Nekula (2005), Svobodová (2000, 2013), Bozděchová (2016) aj.

⁸ Slovotvorněparadigmatická adaptace je chápána jako proces postupného rozvíjení slovotvorných vztahů přejatých lexikálních jednotek k dalším lexikálním jednotkám (Mravinacová, 2005a, s. 203).

⁹ U nových (neologických) anglických přejímek bývají slovotvorné vztahy nejen vnímány, ale i realizovány; Opavská (2004) ukázala, že slovotvorná hnízda těchto anglicismů mohou být dost početná.

¹⁰ Dílčí sondou se na neologická slovesa anglického původu zaměřila Bozděchová (2019) a podle mechanismů jejich adaptace zaznamenala u 30 % sloves motivaci anglickým substantivem, u 54 % slovesem a u 16 % substantivem i slovesem.

Mravinacová se dále podrobně zabývá také neosémantizací (Mravinacová, 2004, 2005b); pro účely naší studie je významné její pojetí neosémantismu (Mravinacová, 2004, s. 20) jako rozvíti polysémie v rámci jednoho výrazu (třebaže inspirované angličtinou), zatímco v případě výsledné homonymie jde podle autorky o nově přejaté slovo. Autorka dokumentuje neosémantické tvoření (tedy v našem pojetí typ neologizace) na příkladech jako *virus*, *adresa* aj. a interpretuje je jako pravděpodobný výsledek usouvztažnění nového významu derivovaného v angličtině s domácím lexémem na základě analogické významové souvislosti (ibid., s. 21). – Považujeme to za nosné pro námi zvažované principiální odlišení adaptace a neologizace: jak se zdá, klíčem je sémantika. Máme za to, že se přejímá v podstatě jen lexie (jeden konkrétní, navíc často zúžený význam, nikoli celá polysémie slova). Pokud se přejímá i s formou, je tato forma více či méně adaptována v souladu se zvukovým (grafickým) systémem cílového jazyka, ale tato adaptace by neměla vnášet žádný další význam, který přejímaná forma ve zdrojovém jazyce nemá. Naopak neologizace představuje změnu formy provázející změnu významu, který tato forma předtím neměla. A pokud se (zadaptovaná) forma nemění, dochází právě k neosémantizaci (sémantickému posunu, tedy specifické formě neologizace).

Jak je z dosud uvedeného přehledu patrné, jednou z výchozích otázek adaptace je její vymezení ve vztahu k přejímání: Furdík (1994) poukázal na překonaný zjednodušující názor, že při přejímání (cizích jednotek) vždy dochází k adaptaci (ibid., s. 96): vedle adaptovaných podob se totiž objevují i neadaptované citátové prvky,¹¹ okazionalismy v rámci aktivního bilingvismu nebo ztráta jazykového povědomí pod vlivem dominujícího jazykového útvaru. Furdík chápe adaptaci přejímek jako nevyhnutelnou podmínku jejich postupné integrace do slovní zásoby přijímajícího jazyka a charakterizuje ji (ibid., s. 97) procesy **transfonemizace**, **transmorfemizace**, **transmorfologizace**, **transsémantizace**, **transderivace**, **transkolokace**, **transortografizace** (u kodifikovaných útvarů). Autor konstatuje uplatňování slovtvorných prostředků v procesu morfologické adaptace, nepovažuje je však za skutečnou slovtvorbu, nýbrž za využití slovtvorných přípon jako flektivizačního prostředku při přejímání substantiv, adjektiv, sloves a slovnědruhových úpravách částic (ibid., s. 98). Sémantické změny přejatých slov (včetně jejich spojitelnosti v kontextu) podle Furdíka svědčí o jejich samostatném vývoji, tedy o značné integrovanosti do slovní zásoby přijímajícího jazyka. Obdobně Nekula (2016a) rozlišuje mezi adaptací slovtvornými afixy přímo v procesu přejímání a při odvozování přímých výpůjček – ty označuje za deriváty. V jeho pojetí je ovšem rozdíl mezi přímými výpůjčkami a deriváty chápán jako rozdíl v úrovni adaptace;¹² obdobně viz výše Mravinacová (2005a). Předjímá tím námi sledovanou klíčovou otázku rozlišení adaptace a slovtvorby nad rámec adaptace, a tedy i anglicismů a pseudoanglicismů.

¹¹ Striktně vzato vzhledem ke značné odlišnosti fonologických systémů češtiny a angličtiny jsou zcela neadaptované citátové výrazy fakticky vzácnosti.

¹² Viz Nekula (2016b): „Vzhledem k tomu, že se lexikální výpůjčky stávají základem odvozování dalších slov, rozlišuje se u nich mezi přímými výpůjčkami bez využití (a. *goal* > č. *gól* aj.) n. s využitím afixů (např. něm. *Flasche* > č. *flaška*; něm. *Knödel* > č. *knedlík*) a deriváty, které představují další úroveň adaptace v., srov. např. *barva* → *barvičky*, *více/mnoho-barevný*, *na/o/za-barvit*, *na/o/za-barvený*; *kuchyně* → *kuchyňský*, *kuchyňka* apod.“

Shrneme-li podstatné, z hlediska jemnější diferenciace anglických přejímek je zásadní odlišit morfologickou adaptaci od neologizační slovtvorby. Zatímco morfologická adaptace, jejíž součástí je u adjektiv a sloves adaptace slovtvorná (připojování afixů a kmenotvorných přípon), slouží k začlenění přejatých slov do systému cílového jazyka (fektivizace), neologizační slovtvorba má zcela jiný účel. Produkuje formy s novým významem či novými sémantickými rysy, které přejímané slovo nemělo. V extrémním případě vytváří pomocí přejímaných slov novotvary, které ve výchozím jazyce nemají obdobu. Derivační neologizace spojená se vznikem nového významu tak na rozdíl od adaptační slovtvorby nepředstavuje podle našeho názoru „další úroveň adaptace“ (Nekula, 2016b), nýbrž jde o dva různé procesy.

4. Nástin koncepce pseudoanglicismů v češtině

Koncepce pseudoanglicismů, kterou zde předkládáme, se ve své podstatě zásadně neodklání od obecně uznávaného pojetí tohoto fenoménu v zahraniční literatuře. Je založena na snaze pečlivě odlišovat proces adaptace anglických přejímek a proces přetváření anglických přejímek na neologismy v češtině.¹³ Z hlediska těchto dvou procesů je podle našeho názoru nutno široce chápané lexikální anglicismy v češtině rozdělit na dvě kategorie, anglicismy a pseudoanglicismy.¹⁴ Uplatnění kritéria neologizace v principu umožňuje tyto dvě kategorie jednoznačně a konzistentně odlišit. Zároveň ale vede k širšímu pojetí pseudoanglicismů než u většiny koncepcí uvedených v oddíle 2.

První kategorii anglicismů tvoří to, co např. Nekula (2016a, 2016b) označuje jako přímé výpůjčky. Jde jednak o nepočtené neadaptované citátové přejímky (srov. Furdík, 1994), jednak o převažující skupinu adaptovaných přejímek, u nichž došlo k adaptaci ortograficko-ortoepické (či spíše grafické a fonetické) a morfologické (srov. Mravinacová, 2005a). Domníváme se, že je důležité nesměšovat morfologickou adaptaci, tedy formální slovně-druhovou transformaci přejímek do češtiny pomocí tvarotvorných a slovtvorných morfémů neměnicí význam přejímky oproti předloze, s neologizací vedoucí k novému pojmenování. Složitější je otázka slovtvorněparadigmatické adaptace, kterou Mravinacová mj. dokládá na příkladu adjektiva *fulltextový* (viz výše). Považuje ho za relační adjektivum odvozené od přejatého substantiva *fulltext* v procesu integrace a soudí, že zde proto

---

¹³ Řada slov vzniklých na bázi angličtiny, ale v angličtině neznámých, je v češtině usazena již dlouho (*rekordman*, *smokink*), a nelze je tedy z hlediska současné češtiny pokládat za neologismy. Nicméně i tato slova byla v době, kdy přešla do češtiny, výsledkem neologizačních procesů (pojmenovávacích onomaziologických a/nebo neosémantizačních) stejně jako dnešní pseudoanglicismy. Pojali jsme je proto jako „diachronní“ neologismy a ponechali v našem vzorku.

¹⁴ Nerozlišovat mezi anglicismy a pseudoanglicismy se jeví podobně problematické jako Gottliebova (Furiassi – Gottlieb, 2015, s. 93, 94) polemická otázka, zda nejsou všechny anglicismy vlastně pseudoanglicismy: „Tim, že fungují v neanglofonním kontextu a užívají je nerodilí mluvčí angličtiny, představují všechny anglicismy [...] hybridní fenomén.“ – S touto myšlenkou koresponduje vyjádření autorů monografie o fonologii anglicismů v češtině (Bičan et al., 2020, s. 9): „Jsou to česká slova anglického původu, nikoliv anglická slova vyslovovaná českými mluvčími. V angličtině mají své východisko, ale zvukově, morfologicky, syntakticky a sémanticky se přizpůsobily češtině. Fonologie anglicismů se proto neshoduje ani s fonologií zdrojové angličtiny, ani s fonologií češtiny jako přijímajícího jazyka.“

nelze jednoznačně mluvit o adaptaci adjektiva. Vzhledem k častému konverznímu vztahu mezi substantivem a adjektivem v angličtině (srov. výrazy *key*, *choice* nebo *top* plně konvertované v adjektivum) je třeba vždy ověřovat, zda převzaté slovo nefunguje v angličtině už jako adjektivum. To je i případ slova *fulltext* (či *full-text*), které na rozdíl od substantivní fráze *full text* (odlišené syntakticky i ortograficky) představuje jen a pouze adjektivum a jako takové bylo adaptováno do češtiny. Podobně *gay*, *gayský* z angl. *gay*, které je historicky adjektivem (substantivum *gay* ve smyslu homosexuál vzniklo druhotně konverzí a bývá hodnoceno jako urážlivé, proto je preferováno *He is gay* proti *He is a gay*), je logičtější chápat jako adaptované adjektivum než jako adjektivum odvozené od přejatého substantiva.

O slovtvorněparadigmatické extenzi lze mluvit pouze tehdy, není-li příslušný slovní druh v angličtině doložen – pak ovšem nejde o adaptaci, nýbrž o neologizaci v češtině (Mravinacová, 2005a, s. 197). Jiný příklad Mravinacové, *teleshopping*(ový), ukazuje další úskalí spojená s otázkou slovního druhu: *teleshopping* klasifikuje Cambridge Business Dictionary jako substantivum,¹⁵ ale dává příklad v adjektivní funkci (*The company is launching a new late-night teleshopping slot*). Přikláníme se proto k řešení považovat za adaptovaná adjektiva (a slovesa) všechny případy, kdy se anglická předloha prokazatelně vyskytuje ve funkci daného slovního druhu. Proto na rozdíl od Nekuly (2016a), který mluví o adjektivu *jazzový/džezový* jako o derivátu přímé substantivní přejímky *jazz*, interpretujeme toto adjektivum raději jako (slovtvornou) adaptaci angl. adjektiva *jazz* (music, musician), tedy jako přejímku než jako neologismus.

Druhou kategorií anglicismů, kterou je třeba podle našeho mínění odlišit v souladu s evropským trendem, jsou neologismy vytvořené v češtině při absenci bezprostředního korelátu v angličtině (na rozdíl od hybridních kalků), tedy pseudoanglicismy (sem spadají i novotvary, které Nekula, 2016a, 2016b, označuje jako deriváty). Tyto novotvary sice zčásti nebo výhradně obsahují anglický element (kalky viz níže), ale nejedná se o přímé přejímky. Zatímco autoři citovaní v oddíle 2 se snaží taxativně vyjmenovat slovtvorné procesy, jimiž pseudoanglicismy vznikají, máme za to, že stejně jako ryze české neologismy mohou být také neologismy ovlivněné angličtinou tvořeny prakticky všemi dostupnými slovtvornými postupy, které má čeština k dispozici, počínaje derivací, kompozicí, konverzí, zkracováním všeho druhu (abreviace, trunkace, elipsa, univerbizace) až po sémantický posun a různé nepravidelné kreativní procesy (*androš* ‚příslušník undergroundu‘, *hambáč*, *háro* nebo *máčko* z Marlboro (cigarette)) a specifické prostředky (jako je transliterace imitující anglickou ortografii, akronymizace nebo vkládání, např. *jasnocovidec*). Nemá proto valný smysl snažit se pomocí nich pseudoanglicismy vymezovat.

Společným jmenovatelem pseudoanglicismů jsou dva zmíněné definiční rysy. Za prvé je to přítomnost anglického elementu, ať už lexikálního, či jiného (např. grafického, který spočívá v anglické transliteraci českého slova, v názvu *Yedoo* („jedu“) původní české značky koloběžek). Za druhé je to nová forma a význam, případně jen nový význam

---

¹⁵ Viz <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/teleshopping>>.

(neosémantizace) či forma, které vznikly mimo angličtinu a mimo rámec adaptace. Jsou to nové pojmenovávací jednotky vytvořené v češtině, lexémy, které se odpoutaly od anglické předlohy, příp. k nim anglický originál zcela chybí. České neologismy, které v angličtině mají významový, ale nikoli formální korelát, jsou např. jednoslovné výrazy v souladu s univerbizační tendencí v češtině (*tenista* proti angl. tennis player). Výjimečně může jít v obou jazycích i o odlišné jednoslovné výrazy: tak anglickému jogger odpovídá české *jogginger*, které ovšem není přejímka. Přestože má *jogginger* stejný význam jako jogger, jde o novotvar, denominální derivát utvořený až v češtině (a v angličtině neexistující) z přímé přejímky jogging. Druhým extrémem jsou neosémantismy bez (větší) změny formy (viz níže).

Patrně nejjednodušší je identifikovat nové lexémy ve formě kompozit, u nichž je možné doložit, že jde o zcela nová slova utvořená v češtině, která nemají v angličtině protějšek formální ani sémantický (na rozdíl od bázi těchto kompozit). Poměrně snadno lze rozpoznat pseudoanglicismy s příznakovou afixací: *wrapáček* („pytlík Wrap Up na pečivo“). Složitější je situace u přejímek spojených s derivací, které mají konkrétní anglickou předlohu, ale je u nich třeba zkoumat, zda afixace představuje pouhou (morfologickou) adaptaci, nebo již neologizaci. Jako příklad může posloužit přípona *-ovka*, u které slovník afixů (Šimandl, 2016, s. 453) považuje za podstatnou její funkci adaptační, tj. „slouží k zařazení přejatých slov do skloňovacího systému češtiny“, a uvádí dva doklady z angličtiny: *winchestrovka* a *vejmutovka*. Plný název *Winchester rifle* podle výrobce D. F. Winchestera je v angličtině zkracován na *Winchester* (elipsa a eponymní sémantický posun: *millions of hunters using Winchester*). Je velmi pravděpodobné, že slovo bylo doplněno příponou (na rozdíl od eponymních pojmenování jiných zbraní jako *kolt*, *derringer*), protože jde o pušku a názvy pušek v češtině jsou ženského rodu a řada z nich končí na *-ovka* (*zadovka*, *dvouhlavňovka*, *vzduchovka*). Přípona tedy neslouží (jen) k zařazení do deklinačního systému (slovo *winchester* lze bez problému skloňovat), ale její užití je motivováno lexikálně-sémanticky. Označení *vejmutovka* (angl. *Weymouth pine* (lat. *pinus strobus*), podle lorda Weymoutha) naproti tomu nemá v angličtině jednoslovnou podobu; *Weymouth* se nepoužívá jako označení pro druh borovice, a v češtině jde tedy jednoznačně o novou formu pojmenování (neologismus), které nemá v angličtině korelát. (Femininní přípona evidentně souvisí s rodem hyperonyma borovice.)

V této souvislosti stojí za připomenutí Nekulovo (2016a) konstatování, že na rozdíl od adjektivních a slovesných výpůjček, u nichž se v rámci morfologické adaptace uplatňují slovtvorné sufixy umožňující pravidelnou podobu skloňování a časování, substantiv se týká především morfologická adaptace bez derivace. Adaptace spočívá v jejich přiřazení k mluvnickému rodu a přiřazení k deklinačnímu vzoru podle zakončení přejímky v základním tvaru. Rod je přejímkám přiřazován v češtině podle přirozeného rodu u jmen živých bytostí nebo na základě významové příbuznosti s českými výrazy (*country* (*music*), fem. podle *hudba*). Při nejednoznačném zakončení přejímky může docházet ke kolísání v rodu (*image*, mužský nebo ženský rod). Pokud jde o *winchestrovku* (též *vinčestrovka*), plní slovtvorný sufix dvě funkce, rodového ukazatele a indikátoru sémantického pole (*-ovka* je, zdá se, návodnější než sufix *-ka*, kterým by analogicky např. k *malorážka* vznikl tvar *winčesterka*, objevující se v srbštině). Je otázka, zda jde

v tomto případě stále ještě o pouhou adaptaci, nebo již o neologizaci (přidáním formálního nositele sému ‚puška‘). Tak či onak, z příkladů *winchestrovka* a *vejmutovka* vyplývá, že u substantivních přejímek doplněných v češtině o slovtvorné afixy je v zásadě třeba uvažovat o neologizačním procesu (ať už z dnešního hlediska, nebo diachronně). Tím spíše, že substantiva mezi anglicismy převažují stejně jako proces sufixace při tvorbě nových slov.

Někdy se slovtvorný neologismus neliší od originálu nebo prosté přejímky pojmově, nýbrž jen přidáním stylistického či pragmatického, expresivního významu (např. *cédo* z CD, *empík* z MP; *džentlas* z angl. gentleman); v anglické lingvistice se tyto příznakové varianty, např. zkrácené tvary, „clippings“ typu *lab* z *laboratory*, *preesh* z *appreciate*, tradičně chápou jako samostatné lexémy (srov. Plag, 2003, s. 117). Za neologismy stylově motivované považujeme i hovorové formy typu *céděčko* nebo *esemeska* (oproti v angličtině i češtině neutrálním, bezpříznakovým podobám *CD/cd* a *SMS/sms*). Někdy existují paralelně přímá přejímka (formálně adaptovaná) a její neologizovaná forma: *keš* (angl. cache) a hovorové *keška*, *Gibson* – *gibsonka*. Dále mezi neologismy řadíme např. zdrobněliny sufixálně utvořené z anglických předloh (*ajfouně(če)k*, *berdík*, *girlinka*, *komentík*, *shopík*) nebo expresivně motivované formální modifikace (*čupčák* z *cupcake*, *prezoška* z *presentation*, *šoubáč* z *show business*). Jako neologismy klasifikujeme i přechýlené podoby k přejímkám, explicitně signalizující rod, který se v angličtině běžně morfologicky nerozlišuje (*bikerka*, *bodyguardka*, *DJka*). Naopak za zvláštní formu adaptace, která nevytváří v češtině nový význam oproti angličtině, považujeme plurálové přejímky (*drops*, *komiks*, *koks*, *chips*), pojmáné v češtině jako tvary singuláru a podle toho opatřované plurálovou koncovkou (*dropsy*, *komiksy* atd.).

Mezi neologismy, jak bylo zmíněno výše, klademe i neosémantismy, tedy případy, kdy anglická přejímka nabyla v češtině odlišného významu, než má předloha (např. již starší případ anglického slova *tramp*, pobuda, tulák, vandrák, které má v češtině naprosto jiný, do angličtiny těžko přeložitelný význam). Jindy z anglického slova vznikne v češtině např. zkrácením forma (*unf* z angl. unfollow), která sice existuje v angličtině, je ale jinak motivovaná a znamená něco jiného (angl. *unf* má význam ‚sexuálně přitažlivý‘ na rozdíl od českého frazému *dát unf* znamenajícího ‚přestat někoho sledovat na sociálních sítích‘). Zvláštní případy nového významu, který je v angličtině neznámý, vznikají utvořením zcela nové formy (kompozita) z anglických slov, např. *baby-box*, pod kterým si angličtí mluvčí většinou nedokáží nic představit (nanejvýš ‚taška s potřebami pro dítě‘).¹⁶ Sémanticky neprůhledné pro anglické mluvčí jsou také některé archaismy anglického původu, které se v současné angličtině již neuvžívají (případně nikdy neuvžívaly): *rout/raut* (angl. reception, banquet), *smokink/smoking* (dinner jacket, amer. tuxedo). Také ty klasifikujeme jako (diachronní) pseudoanglicismy (viz poznámka 13).

Škála českých neologismů tvořených pod vlivem angličtiny je velmi široká. Nicméně přestože někteří autoři (viz oddíl 2), např. Humbley, v rámci pseudoanglicismů rozlišují

---

¹⁶ Neosémantismy vykazují jistou analogii s česko-anglickými **falešnými přáteli** (podobnými slovy stejného původu, ale s nečekaně odlišným významem, např. české *aktuální*, anglické *actual*).

mezi „pouhými“ odchylkami od originálu a allogenismy, tj. „skutečnými“ pseudoanglicismy bez obdoby v angličtině (např. *snowboardel* či *lovina* v češtině), nebo jako Onysko považují za pseudoanglicismy pouze lexémy v angličtině neznámé, z pohledu neologizace odlišené od adaptace nejsou tyto rozdíly do té míry podstatné. Nedomníváme se, že pseudoanglicizace je skalární jev (i když existují hraniční případy mezi přímou přejímkou a pseudoanglicismem, které jsou pouze sémantickou, stylistickou aj. modifikací anglického originálu). Pseudoanglicismus představuje neologismus,¹⁷ nové slovo, ať už vychází z konkrétní anglické předlohy, anglického slovotvorného typu, nebo nikoli, a ve všech případech je subjektem neologizace český mluvčí. Ze stejného důvodu se nezdá účelné rozlišovat mezi centrálními („core“) pseudoanglicismy (kompozita a deriváty) a „periferními“ pseudopřejímkami (krácenými přejímkami a kompozity s elipsou), jak to činí Furiassi a Gottlieb (2015, s. 26–27).

Ze dvou někdy zmiňovaných indikátorů „cizosti“ anglicismů, resp. pseudoanglicismů, tj. zpětného překladu a rozpoznatelnosti, srozumitelnosti pro anglické mluvčí, nelze ani jeden považovat za spolehlivý test neologizace. Ačkoli zpětný překlad dokáže odhalit rozpory mezi „neanglickým“ anglicismem a faktickým anglickým výrazem (např. v češtině běžné *bully* je v angličtině termín z pozemního hokeje, nikoli ledního, kde se užívá slovo *face-off*; *stepování*, *step* vs. angl. *tap-dancing*; *nohejbal* vs. angl. *foot tennis*), u neologismů příznakových (např. *antiakták*, *bécéčko*) nebo – z pohledu angličtiny – univerbi-začních (*beatlesák*, *basketák*, *basebalka*) nečiní zpětný překlad, ovšem bez příznakovosti, větší problém (*antiactivist*, *BC/base camp*, *Beatles fan*, *basketball player*, *baseball bat/cap*).

Stejně problematické je kritérium rozpoznatelnosti, srozumitelnosti slova pro anglické mluvčí vzhledem k různé míře grafické a fonetické adaptace, při které ovšem nevzniká nový význam, ale která pro rodilé mluvčí zatemňuje identitu slova (např. přejímky *biftek* nebo *keš*). Teprve v kombinaci se slovotvorným procesem se formálně adaptovaná přejímka mění na neologismus: *vorčester* (místo angl. *Worcester* [wʊstə]) je výsledkem eliptického zkrácení angl. výrazu *Worcester(shire)* *sauce* a sémantického posunu (samotné *Worcester* tento význam v angličtině nemá). Na druhé straně se zdá, že obecně s rostoucí mírou formální deanglicizace anglické přejímky (ztrátou vazby s výchozím anglickým slovem) bývá spojen i sémantický posun, neosémantizace. Proto dnes v češtině můžeme např. slyšet výrazy jako *kuřecí biftek* nebo *krutí biftek*. Složka *beef* (hovězí) v původním *beefsteak* se v češtině zatemnila, slovo *biftek* prošlo generalizací, získalo obecnější význam ‚tlustý plátek masa‘ (odpovídající anglickému *steak*), a změnilo se tak na pseudoanglicismus. Podobný trend vidíme u slova *rostbif* (angl. *roast beef*), které se objevuje ve spojení *rostbif z vepřového*.

Kritérium rozpoznatelnosti formy rodilými anglickými mluvčími je přirozeně zcela nepoužitelné u zvláštního typu přejímek, lexikálních a sémantických kalků (tj. překladových přejímek a přejatých sémantických extenzí), případně syntaktických kalků (např. slovosledné vzorce jako *Sazka aréna*, *covid pozitivní*), a to nejen českých, ale

---

¹⁷ Neologismus chápeme jako nově utvořené slovo bez ohledu na to, zda se v dalším vývoji uchytlí, či nikoli; nerozlišujeme tedy neologismy a okazionalismy, protože to není předem spolehlivě možné a z hlediska pseudoanglicismů podstatné.

i hybridních (kombinací přejímky a lexikálního kalku). Kalky představují překladové ekvivalenty anglických předloh, nikoli sémanticky odlišné lexémy, např. *maminkatelka* (z angl. motherpreneur) nebo hybridní *manyžer* (z angl. moneyger), a proto je nehodnotíme jako neologismy na bázi angličtiny. Přesto kalkováním mohou rovněž vzniknout významově odlišné jednotky, neosémantismy, ačkoli zjevně odkazují na anglický vzor, např. *hra o trůny* z názvu angl. seriálu Game of Thrones s žertovným významem ‚hromadný průjem‘ nebo *třetí svět* (the Third World) jako označení pro ‚místo s nízkou úrovní služeb‘. Existují však také velmi kreativní překlady, které sice zachovávají význam, ale přesahují rámec prostého lexikálního kopírování a blíží se originálnímu slovtvornému aktu: *mydlínka* ‚telenovela‘ (z angl. soap opera), *rhybaření* (založené na výslovnosti a grafice angl. phishing), *bosobota* (z angl. barefoot shoe) nebo hybridní *dikobraz* (angl. dicipic z kompozita dick-picture).

Způsobů, jakými se kalkování může podílet na vzniku neologismů, je celá řada. Tak výraz *jabkař* (Apple [computer] user) vznikl kombinací lexikálního kalku a agentivního sufixu *-ař*; *ksichtbuk* (Facebook) oproti předloze představuje dysfemismus; neologismus *bobrexít* (depilace pubického ochlupení) vznikl spojením kalku *bobr* (z angl. beaver, pubická oblast u ženy) a přejímky *Brexít*; výraz *přesilovka* vznikl univerbizací lexikálního kalku angl. power play, přesilová hra; neologický slabičný akronym *nejka* vznikl ze spojení *nejlepší kamarádka* jako protějšek angl. bestie (best friend), jehož forma, homonymní s jiným českým slovem, není vhodná pro přímou přejímku. Pozoruhodný případ je výraz *Army Den* (v propagačním materiálu ministerstva obrany), striktně vzato přejímka + lexikální a syntaktický kalk z angl. Army Day (standardní český výraz je Den armády), který hodnotíme jako neologismus pro jeho nesrozumitelnost pro anglické mluvčí nezpůsobenou formální adaptací, nýbrž homonymií českého lexému den a anglického den (‚doupě, nora, brloh‘).

Tvoření neologismů na základě angličtiny tedy na rozdíl od morfologické slovtvorné adaptace vede nejen ke vzniku nové formy nezávislé na anglickém vzoru, ale především ke vzniku nové sémantické jednotky s významem odlišným od anglické předlohy. Za předpokladu, že je k dispozici dostatek spolehlivých a přesných informací o situaci v současném českém, a především anglickém lexiku, považujeme neologizační kritérium celkově za dostatečně robustní vodítko pro sestavení vzorku pseudoanglicismů, který je analyzován v následujícím oddíle.

5. Vzorek českých pseudoanglicismů a jejich rozbor

Pro účely této studie jsme na základě námi zvoleného vymezení pseudoanglicismů pořídili jejich vzorek v češtině o rozsahu 516 slov (viz Přílohu). Využili jsme tři hlavní zdroje: korpus SYN2015 (excerpce několika částí abecedního seznamu lemmat), databázi NEOMAT (k 31. květnu 2019 obsahovala 334 035 hesel) a existující soupisy příkladů na webu (heslo pseudo-anglicism na Wikipedii a Wiktionary); okrajově jsme hledali i jinde, např. v internetovém slovníku Čeština 2.0. Spoléhali jsme na to, že využitím více zdrojů se podaří předložit různé typy pseudoanglicismů. Nešlo nám přitom o to, shromáždit co nejrozsáhlejší materiál, ale spíše o kvalitativní analýzu jednotlivých typů.

Ačkoli nelze striktně vzato mluvit o kvantitativně reprezentativním souboru, vzhledem k různorodosti zdrojů je předložený vzorek do určité míry náhodný.

Konečný soubor, který je výsledkem postupného shromažďování dokladů potenciálních pseudoanglicismů a jejich vyhodnocování, obsahuje některé položky jednoznačné a snadno popsitelné, jiné slovtvorně poměrně složité, jejichž geneze a úplný popis by vyžadovaly delší komentář, než dovoluje rozsah studie. Vzorek byl roztríděn podle slovního druhu a podle způsobu tvoření (viz Tabulku). Podle očekávání nejpočetnějším slovním druhem ve vzorku jsou substantiva (89,7 %), podstatně méně je sloves (6,0 %) a adjektiv (3,7 %), výjimečně se objevuje příslovce (příslowecná fráze). U všech položek byl ověřován význam a výskyt v obou jazycích a způsob vzniku v češtině. Leckdy určení novotvaru ztěžuje fakt, že nelze s jistotou říci, z jakého anglického základu vychází (anglická předloha existuje ve variantách a umožňuje alternativní motivaci).

Z tabulky jednoznačně vyplývá, že nejčastější způsob tvoření neologismů na bázi angličtiny ve vzorku je sufixace (216; 41,9 %), výrazně nižší zastoupení mají kompozice (88; 17,0 %) a elipsa (81; 15,7 %), následuje křížení, blending (49; 9,5 %), krácení (28; 5,4 %), neosémantizace (27; 5,3 %) a prefixace (13; 2,5 %). Ostatní způsoby jsou okrajové a činí dohromady 2,7 % z celkového počtu. V mnoha případech není novotvar výsledkem jednoho procesu, nýbrž se na jeho podobě podílelo několik slovtvorných aktů. Kromě dvou hlavních procesů, sufixace a kompozice (58,9 %), se uplatňuje redukce (30,6 %) dvojího typu. První je elipsa, výpustka slova z víceslovného výrazu, z kterého český novotvar vznikl, druhý označujeme jako krácení (odpovídá anglickému „clipping“), kdy je fundující slovo libovolně zkráceno bez ohledu na morfematickou strukturu (řadíme sem i krácení anglických kompozit, píš-li se jednoslovně). Ke krácení komponentů dochází i u kompozit tvořených křížením (angl. blending), např. *develotr* (developer-lotr).

Základní slovtvorné procesy se mohou kombinovat s jinými mechanismy. Pro zjednodušení jsme tyto kombinace nevyčleňovali jako zvláštní typy, nýbrž je řadíme pod hlavní procesy podle určitého hierarchického principu, např. kombinace kompozice-sufixace řadíme pod kompozice. Podobně byly subsumovány další kombinace v tomto pořadí (proces vlevo je chápán jako nadřazený): elipsa-krácení-konverze-sufixace-prefixace-modifikace.

Tabulka: Vzorek pseudoanglicismů: distribuce slovních druhů a slovtvorných procesů

	suf	komp	elip	blend	krác	neos	pref	trans	konv	fraz	ostat	Σ	%
sb	190	86	79	47	28	23	-	4	3	-	3	463	89,7
vb	14	1	2	-	-	3	9	-	-	2	-	31	6,0
adj	10	1	-	2	-	1	4	-	1	-	-	19	3,7
adv	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	0,6
celkem	216	88	81	49	28	27	13	4	4	3	3	516	100,0

Pozn.: suf – sufixace; komp – (kvazi)kompozice; elip – elipsa; blend – blending; krác – mechanické krácení (angl. clipping); neos – neosémantizace, sémantický posun; pref – prefixace; trans – transliterace podle angličtiny; konv – konverze; fraz – (víceslovný) frazém; ostat – ostatní: akronymizace, kalkování; sb – substantiva; vb – verba (slovesa); adj – adjektiva; adv – adverbia

První, zdaleka nejpočetnější skupinu (**su**f) mezi substantivy tvoří slova tvořená sufixací (190; 41,0 % substantiv). Faktický počet slov s příponou ve vzorku je ještě větší vzhledem k tomu, že sufixace je průvodním rysem i dalších procesů. V některých případech nelze rozhodnout, zda jde o čistou sufixaci, nebo zda jí předchází elipsa (např. *ajdýčko* může vzniknout z angl. ID card nebo prostě z ID, podobně *teslař* z angl. Tesla nebo Tesla (car) owner). Výraznou podskupinu zde představují slova s konatelskými příponami, zejm. -ák, -ář, -ista: *gadžeták, marketák, securiták, androidář/androidista, iPhonář/Phonista, webař/webista, autokrosař, cloudař, čekař, backendista, tenista, hokejista, curlingista*. Někdy existuje v angličtině jednoslovný termín, ale je tak málo užívaný, že jako model není pravděpodobný (*basketbalista* < basketball player, ?basketballer). Další výraznou podskupinou jsou slova utvořená ze zkratk: *ádéhádák, ajťák, cédo, esemeska, gétéáčko, hádéčko, ipíčko, okáčko, PČkář, ufoun*. Ve vzorku se přirozeně objevuje řada deminutiv (*banýsek, bejbísek, berdik, bodičko, dogýsek, fejsbůček, komentík, pinčiček, requestík, shopík*) a přechýlených slov (*entrováčka, developerka, bička, eventofilka, stopařka*), která by bylo možno do vzorku libovolně přidávat. Také pojmenování neživých entit jsou zastoupena řadou sufixů: *hitovka, adventurka, bondovka, selfiáda, geekerina, hipsterina*. Některé neologické abstraktní názvy lze do angličtiny přeložit jen obtížně, a to opisem: *outsiderovitost* (the quality or mark of being an outsider?), *lifestylovost* (the property of having a certain life style?), *internetovost, genderovanost, insiderství, gentlemanství, developerství, webařství*. Vyskytly se i případy domácích (zdomácnělých) slov utvořených pomocí anglické přípony (*VODING, knajpink*).

Druhá největší skupina (**komp**) substantiv ve vzorku jsou kompozita (86; 18,6 %). K nim řadíme i tzv. kvazikompozita, slova tvořená pomocí afixoidů (angl. combining forms, např. -oholik ve slově *horkoholik*, *techno-* v *technoparty* nebo *euro-* v *eurolegrace*). Výraznou podskupinu tu tvoří (obchodní) názvy. Část kompozit je hybridní (*afterkapr-párty, eco-sporůlek, lžibigbiták, JobDnes, BabyKruček, iDnes*), většinu tvoří anglo-anglické neologismy. Vedle tradičních příkladů (*rekordman, finišman, gólman, tramvaj, happyend*) se objevují novější a některé velmi recentní (*bigbit, autostop, motorest, šoumen, babybox, light coke, OpenCard, ClosedCard, Czech POINT, CzechRun, CzechTek, pickuper, praguepridismus*).

Další, téměř stejně početná skupina (**elip**) (79; 17,1 %) se vyznačuje elipsou, výpustkou jednoho ze slov ve výchozím anglickém víceslovném výrazu (*vorčestr* z Worcester sauce, *mix* z mixed doubles); jde tedy o jakousi formu univerbizace. Prakticky vždy ale elipsu provází sufixace (příp. další proces), která supluje vypuštěné slovo a jeho sémantiku (v případě, že je toto slovo řídicím členem výrazu). Znamená to, že hranice mezi touto a první podskupinou tvořenou sufixací je mnohdy nezřetelná, protože nelze s jistotou říci, co bylo fundujícím základem: *akčňák* (action film), *basebalka* (baseball bat/cap), *bermudy* (Bermuda shorts), *boratky* (Borat mankini), *bordík* (Border terrier), *douglaska* (Douglas fir), *fitko* (fitness centre), *hammondky* (Hammond organ), *hamleska* (hammerless double gun), *handsfreečko* (hands free phone), *hokejka* (hockey stick), *investigativec* (investigative journalist), *ikspéčka* (Windows XP), *klips(n)a* (toe clip), *mrkváče* (carrot trousers), *offlinovka, onlinovka* (offline/online game), *plymutka* (Plymouth Rock),

puzzle, pucl (jigsaw puzzle). Zajímavé je slovo *harašení* (sexual harassment), kde došlo k elipse (sexual), krácení (-ment) a sufixaci spojené se změnou hlásky (-*šení*; deverbální sufix naznačuje i možnost vzniku z výrazu *to harass sexually*, česky *harašit*).

Čtvrtá skupina (**blend**) (48; 10,4 %) zahrnuje novotvary vzniklé krácením a spojením dvou slov (proces v češtině někdy označovaný jako „křížení“ nebo „přiklání“). Hlavním pramenem těchto slov ve vzorku je internetový slovník Čestina 2.0, protože jde o velmi kreativní a nápaditý způsob tvoření, často se záměrem udivit nebo pobavit, což je jedním z cílů slovníku. Vesměs jde o výrazy hybridní, anglicko-české: *barabyznyz, bilbordelizace, develovepř, dedro* (dead-vedro), *hipstro* (hipster-bistro), *hotspoda* (hotspot-hospoda), *chtěgan* (chtít-vegan), *kazilol, lolpežník, manaželka, manyžer* (money-manažer), *jízdemeska, nohejbal* (noha-volejbal), *pampersident, presstitut, tramlesák* (tramvaj-houmlesák), *tuktejner, youtubl*.

Pátá skupina (**krác**) substantiv vzniklých krácením slova (28; 6,0 %), často bez ohledu na hranice morfému (angl. clipping), obsahuje jednak slova bez přípony, *basket* (z basketball), *box* (z boxing), *gřep* (z grapefruit), *overal* (z overalls), jednak slova s příponami, *bejbáč* (z babysitting), *fejsí(če)k/fejsko* (z Facebook), *gentlas* (z gentleman), *hambáč/hamboš* (z hamburger), *instáč* (z Instagram), *mekáč* (z MacDonald's), *noťas* (z notebook), *pinčes* (z ping-pong), *salesák* (ze salesman), *soráč* (ze sorry), *stopka* (ze stop sign či stoplight), *stopky* (ze stopwatch).

Šestou skupinu substantiv (**neos**) co do velikosti (23; 5,0 %) tvoří neosémantismy, přejímky, u nichž došlo k významovému posunu oproti anglické předloze. Řada z nich je staršího data, z doby, kdy kontakt s angličtinou byl méně intenzivní než dnes: *autokar* (coach), *boiler* (water heater), *bully* (face-off), *dres* (jersey aj.), *mixér* (blender), *slipy* (briefs, underpants), *step(ováni)* (tap-dancing), *stop(ováni)* (hitch-hiking), *sprayer* (graffiti artist), *tramp* (bez angl. ekvivalentu), *trenér* (coach), *(video)spot* (video clip) atd.

Další dvě skupiny jsou početně okrajové. Sedmá skupina (**trans**) zahrnuje čtyři transliterovaná česká slova, tj. záměrně přepsaná tak, aby vypadala anglicky: *Coolna* (kůlna, název restaurace), *Studio Palm Off* (Divadlo pod Palmovkou), *Yatchmen* (hudební skupina Ječmeni) a *Yedoo* („jedu“, obchodní název české koloběžky). Přestože konverze se objevuje v rámci některých zmiňovaných procesů, elipsy, krácení (*centr* z angl. centering pass) a sufixace, osmou skupinu (**konv**) substantiv, vzniklých čistě konverzí, reprezentují pouze tři slova: *genomik* (z genomics), *kryonik, kryonička* (z cryonics). Anglickým ekvivalentem prvního je genomicsian (genomics specialist), pro druhé dvě (cryonics advocate) zdá se neexistuje v angličtině jednoslovný výraz.

Konečně poslední skupinu substantiv (**ostat**) tvoří výjimečné případy, akronym a dva kalky. Anglické *skunk* je žertovným akronymem českého popisu určitého typu politika (stará kurva u nového koryta). Kalky obsahující jen česká slova se těžko odhalují, např. dnešní rozšířené užívání slova *technologie* místo *technika* (srov. kdysi běžné spojení *věda a technika*) je velmi nenápadný sémantický kalk. Nejčastěji na sebe upoutají pozornost lexikální kalky tvořící součást materiállové přejímky (*kradeware* z angl. stealware). Ve vzorku se objevují pouze v souvislosti s jiným slovtvorným procesem (elipticky tvořený název *mrkváče* z angl. carrot trousers, příponový *libík* z like). Čisté kalky

sémanticky odlišné od anglické předlohy jsou velmi vzácné a ve vzorku se nacházejí pouze *hra o trůny* (odkaz na ‚trůnit na záchodě‘) a *třetí svět* (odkaz na nehygienické podmínky v rozvojových zemích).

Ostatní slovní druhy jsou podle očekávání zastoupeny periferně. Sloveso, po substantivu nejzastoupenější slovní druh mezi pseudoanglicismy ve vzorku (31; 6,0 %), se nejčastěji tvoří sufixací (14 sloves). Od adaptační sufixace se ve dvou případech liší povahou sufixu, který je hypokoristický (*lovískovat*, *trolíkovat*) či jinak příznakový (*snajpeřit*), v ostatních je sufixace spojena s konverzí ze substantiva (*ajťákovat*, *dredovatět*, *esemeskovat*, *oldspajsovat*), příp. jiného slovního druhu (*oftopikovat*, *omgovat*, *singlovat*). Druhým nejčastějším zdrojem je prefixace (9 sloves), která vždy vnáší další významový odstín, perfektivní (*odčekovat*, *olajknout*, *doajťákovat*), negativní (*zbrexit*, *ulajknout se*, *osejlovat* [ošidit]), ale i příjemného prožití (*pomobilovat* (*si*)). U tří sloves došlo ke změně významu oproti angličtině, *stopnout* (to time, to clock), *stopovat* (hitchhike) a *smečovat* (to smash; v češtině přeneseno z tenisu, badmintonu na další sporty; v angl. to spike ve volejbalu, to slam-dunk v košíkové), u dvou k elipse a změně významu, *harašit* (harass sexually), *čilovat* (chill out). Dvě slovesa jsou součástí frazémů s anglickým prvkem v angličtině neznámých (*dabovat roušku*, *dát unf*) a poslední *folounovat* vzniklo spojením slovesa a částice (z angl. follow on).

Zbýlé dva slovní druhy jsou adjektiva (19; 3,7 %) a adverbia/adverbiala (3; 0,6 %). Adjektiva jsou hodnocena jako sufixální neologismy (9), jestliže je sufix připojen k substantivnímu neologismu (*ufounský*, *grevový*, *pickuperský*, *keksákový*), nebo jde o příznakový sufix, který modifikuje význam (*šitózni*, *fleškovitý*). Některá adjektiva jsou navíc derivována prefixy (4), u kterých nejde o čistou adaptaci (*přehajpovaný*, *zdrmolový*, *vytuněný*, *osejlovaný*). Další adjektiva představují neologický blend (*frostrovaný*, *cloudný*), kompozitum (*developerskofinanční*), konverzi (*babltý* z angl. bubble tea) a neosémantismus (*nordický*). Tři vzácné výskyty adverbialních neologismů založených na angličtině jsou slova *baikmo* (analogií s českými *koňmo*, *lodňmo*), *antinatově* (odvozené od antiNato) a konečně frazém *sorry jako* (interpretovaný ve slovníku Čeština 2.0 jako vyhýbavá odpověď ‚ne‘).

6. Závěr

V této studii představujeme pseudoanglicismy, kategorii slov založených na anglicismech. Chápeme je synchronně a slovotvorně, jako výsledek neologického tvoření, které probíhá v češtině a využívá anglické prvky. O pseudoanglicismu tak mluvíme tehdy, když se z přejímky stane český neologismus. Vycházíme přitom z toho, že přejímání slov a tvoření slov jsou v principu odlišné kategorie. Ani přejímání slov ovšem není záležitost pouhé recepcce, a provází ho proces formální adaptace, která v různé míře vzdaluje přejímku od výchozího anglického slova. Rozdíl mezi adaptací přejímky a utvořením neologismu spočívá v tom, že adaptací nevzniká nové pojmenování. Pseudoanglicismus může označovat pojem, který je v angličtině neznámý, ale také koncept, pro který v ní existuje jiné pojmenování. Toto pojetí ve svém důsledku rekatégorizuje řadu slov tradičně považovaných za anglicismy na pseudoanglicismy.

Pseudoanglicismus je tedy lexém, který z hlediska výchozího a přejímajícího jazyka nevznikl adaptací anglického originálu (v některých případech originál ve výchozím jazyce ani neexistuje), nýbrž ze slovtvorného hlediska představuje novou formu s novým významem. Alternativní možností je přejatá forma, ovšem s jiným významem, než má v angličtině (neosémantismus). Pseudoanglicismy vznikající formálními procesy derivacními, kompozičními, abreviačními aj. mohou obsahovat slovtvorné základy (radixy) anglického původu, výjimečně i anglické derivační afixy (např. *-ing/-ink* ve slově *knaj-pink*), anglické lexie (jejich sémémy) při sémantickém tvoření (*baby-box*), ale i české slovtvorné prvky, příp. představují lexikální kalky z angličtiny v kombinaci s anglickými komponenty (hybridní neologismy). Základním typem pseudoanglicismů je neologismus, jehož forma nemá v angličtině korelát (typickým příkladem jsou jednoslovná pojmenování jako *hokejista*, angl. (ice-)hockey player, *gudík*, angl. good man, nebo *jog-inger*, angl. jogger). Na opačném pólu stojí pseudoanglicismy formálně odpovídající anglickým slovům, ale mající jiný význam (*boiler*, *dres*, *tramp*). Pseudoanglicismy vykazují různou míru „anglickosti“, např. u slov jako *džentlas*, *máčko* jde o záměrnou formální modifikaci provázenou výraznou pragmaticko-sémantickou extenzí výchozího anglického slova.

Skutečnost, že přejímání slov zahrnuje značnou míru kreativity na straně mluvčích cílového jazyka a že i morfologická adaptace (často spojená s modifikací formální) je sama o sobě svého druhu slovtvorný akt, ukazuje, jak důležitá a zároveň někdy obtížná je stanovit hranici, kdy tyto změny překračují rámec adaptace a představují neologizaci, při které mluvčí pracují s anglickými jazykovými prvky tak jako s českými. Při určování, zda slovo představuje přejímku, nebo neologismus, je klíčové sémantické hledisko a zevrubná znalost současného anglického lexika. U řady slov, zejména ve slovníku *Čeština 2.0*, která se mohou jevit jako kreativní české novotvary (*adman*, *internektuál*), se po bližším prozkoumání ukáže, že jsou to přímé přejímky (kalky), k nimž lze vystopovat anglické předlohy.

Bez ohledu na to, kde povedeme dělicí čáru mezi adaptací přejímky z angličtiny a neologismem využívajícím anglický materiál, hlavním poznatkem ze zkoumání novotvarů, které považujeme za pseudoanglicismy, je to, že uživatelé češtiny zdaleka nejsou jen pasivními příjemci, kteří přejímky pouze upravují v souladu s českou ortografií, fonetikou a morfologií. Naopak se ukazuje, že čeští mluvčí jsou velmi aktivní a v hojně míře přetvářejí anglický jazykový materiál ke svým vlastním potřebám nezávisle na tom, jak funguje ve zdrojovém jazyce (srov. *LOVENí*), a čile razí neologismy, které „ačkoli jsou složené z anglických částí, nejsou samy o sobě anglickými výrazy“ (Filipović, 1985, s. 249).

Přes určité těžkosti s vymežováním a identifikací pseudoanglicismů se domníváme, že jejich odlišení od (přímých) přejímek z angličtiny je krokem k přesnějšímu a výstižnějšímu popisu problematiky lexikálního přejímání.

Zdroj financování

Text vznikl za podpory projektu Univerzity Karlovy Progres Q10, Jazyk v proměnách času, místa, kultury.

PŘÍLOHA

Abecední seznam analyzovaných jednotek

abilympiáda; abilympionik; aboridžinec; aboriginálec; ádéhád'ák, ádéhád'átko; ádékáčko; adventurka; after-kapr-párty; agrometal; ajdýčko; ajfoune(če)k; ajpina; Ajsíkjučko; ajsíkjuovat; ajsko; ajt'ák, ajtik; ajt'ákovat; akčňák; alexit; alkohol; androidář, androidista; androš; angloville; antiakt'ák; antinatově; apíčko; apka; ar-en-bíčko, árenbíčko; Army Den; asapák; autokar; autokrosař; autostop; autostopař; ažpupka; babišérink; bablty; babybox; BabyKrůček; Babyluxury; BABYPOINT; backendista; bachovka; bajkmo; banýsek; bar; barabyznyz; barbína, bárbínka; bárbínkovství; basebalka; basket; basket'ák; basketbalista; basketmánie; bazelína; beatlesák; beatlování; bécéčko; bejbáč; bejbísek; benevtip; berdík; bermudy; bestofka; bíbíčko; bička; biřt(eč)ek; bigbít; bigbít'ák; bigboš; bikerka; bilbordelizace; bípičko; birthday-niny; bizíček; blábolweb; bobrexit; bodíčko; bodyguardka; Bohemia Energy; boiler; bondovka; boratky; boratovina; boratovský; bordík; box; brejkař; būček; bully; bunyánka; cédéčko; cédéčkovna; cédo; centr; CineStar; ClosedCard; cloudař; cloudný; Coolna; copýtka; cross; crossař; crossbodka; curlingista; Czech POINT; CzechRun; CzechTek; čajnamobil; čekař; čičingstouns; čilovat; čupčák, cupcák; dablšnycl; dabovat roušku; dát unf; databázista; dedro; developerka; developerskofinanční; developerství; develotr; developepř; devopsák; DJka, dýdžejka; doajt'ákovat; dogýsek; douglaska; dredař, dredovec; dredovatět; dres; droner; dronérie; droniště; dronkument; drops; dýmbuilding; easy-práce; eco-spořilek; elektromobilka; elpégéčko; elpičko; elsídýčko; e-mentál, ementál; eMimino.cz; empévéčko; empík; emsíčko; emtébéčko; English haircut; enpécéčko; entrovačka; erpégéčko; esemeska; esemeskáč; esemeskování; esemeskovat; esemeskař; esúvéčko; eurolegrace; event'ák; eventofilka; faithlessák; fakoušek; fanda, fanoušek; fandomák; fejsáč; fejsbůček; fejsí(če)k; fejsko; fičkař; fička; finář; finiš; finišman; fitko; five o'clock; fleška; fleškovitý; flowčko; folkař; folkařina; folkař(in)ka; foloun; folounovat; FOND SHOP; Framuska; frée šopík; frontendista; frostrovaný; funař; gadžet'ák; gafa; gajvrmožik; gajvrpáska; gangsterka; geekařina; genderovanost; genomik; gentlas, džentlas; gentlemanství; gétéáčko; gibsonka; girlinka; gólman; gólovka; graffit'ák; grep; grepový; grilovačka; grupáč; gudík; guglenka; hádéčko; hambáč, hamboš; hammondky; hamleska; handbalista; handsfreečko; happyend, happy end; harašení; harašit; harašitel; harlejář; háro; havloween; heelysky; hendšmej; hipstér; hipsteřina; hipstro; hitovka; hokejista; hokejka; holmesovka; horkoholik; hosteska; hotdogovač; hotspoda; hotspotský; houmlesák; hra o trůny; hyena párty; hypervikendovat; chopprák; chtégan; iDnes; ikspéčka; influencerka; in-housista; insiderství; instáč; instačuza; instagramotný; instakramář; internetovost; investigativec; iPhonista, iPhonář; ipíčko; jabkař; jackassák; javista; jeansovina; jízdemeska; JobDnes; joggingista; jonatán; juiciér; Jumík; justibína; káóčko; kazilol; kecky, kedsky; keks; keksík; keksíkový; keška; keškař; keškařka; kiks; kipska; klipsa, klipsna; kmetflix; knajpink; koksárna; komentík; kontejnerek; kraulař; kreativec; krišňák; kryonička; kryonik; ksichtbuk; lajkoman; lajkotečna; lavískovat; leaknutí; líbik; lifestylevost; light coke; ligře; linuxák; lochneska; lolec; lolek; lolko; lolkokot; lolpežnik; loserka; lovin; lžibigbít'ák; MacJarda; máčko; mainstreamovost; manadement; manaželka; manyžer; marketingář, market'ák; marsochod; maršmeloun; maturka; Médiář; medžikář; mekáč; metalista; metlouš; mimonet; minipisíčko; misska; mix; mixér; mobilobchod; mobilopolis; mobilovat; mobilovka; mobilovník; motor-rest; MPVéčko; mrkváče; múvíčko; nánotechnologie; nehejbal; nejka; nenažer; netkafe; nightclub; nohejbal; nordíkový; noťas; Oakfest; odčekovat; odmailovat; offlinovka; offproud; offroadista; ofroutmatka; oftopikovat; okáčko; okánek; olajkovat, olajknout; oldspajsovat; omgovat; onlinista; onlinovka; openajrák; OpenCard; opinionmakerský; osejlovaný; osejlovat; out'ák; outdoorář; outletář; outsidersovost; outůčko; overall; overálek; ozeroxovat; Palm Off studio; pampersident; pankáč; parking; parkinsoniáda; PCkalypsa; PCkář; pédeefko; péhápkař; performerka; personalista; personalistika; péticédečko; petýsek; piárista; piáristka; piárko; piárník; piárování; piárovec; piárovka; piárština; pickovací; pickuper; pickuperský; piknikoviště; pinčes; PINček; pineček, pinčiček; pinholení; plymutka; Pohádkoland; pomobilovat (si); Prague Pride; praguepridismus; pratchetovec; pressblitka; presstitut; prezoška; přehajpovaný;

přesilovka; pussydent; pušapka; puzzle, pucle; raut, rout; rebornistka; rekordman; rekordmanka; requestík; rifle; robinsonáda; romka, ROMka; rúftopek; salesák; securiták; sekáč; selfiáda; sexblomba; shopík; showman/šoumen; singlovat; skunk; slipy; smeč; smečovat; smokink, smoking; snajpeřit; snowboardel; Snowkidz; socka; softkomouš; soráč; Sorry jako; spojlerovat; spot, videospot; sprayer; standardka; standupista; standupistka; station; step, stepování; stop; stopař; stopařka; stopka; stopky; stopnout; stopování; stopovat; šitózni; šmajchlík; šoubáč; šoudruh; šoulož; šoumenka; šukces; švejnk news; technař; technoparty; tenisák; tenista; teskobajk; teslař; ticket restaurant; tramesák; tramp, tremp; tramping, trempink; tramvaj; trenér; trenky, trenýrky; trolčáček; trolíkovat; trolmistr; třetí svět; tuktejner; ufoun, ufón; ufounský; ufounství; ulajknout se; VODING (Hranice); vorčestr; votunídlo; vytuněný; webař, webista; webařství; wifikundace; wifina; wrapáček; Yatchmen; Yedoo; youtubl; zbrexit; zdmolený; zexit; zombajk; žiletka

ZDROJE

- Category: Pseudo-anglicism by language. In: *Wiktionary, The Free Dictionary*. Dostupné online na adrese: <https://en.wiktionary.org/wiki/Category:Pseudo-anglicisms_by_language>. Cit. 31. 5. 2019.
- Čeština 2.0: *Slovník, který tvoříte vy*. Dostupné online na adrese: <<https://cestina20.cz/slovník/>>. Cit. 20. 10. 2020.
- Databáze excerpčního materiálu Neomat*. Verze 3.0. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2015. Dostupné online na adrese: <<http://www.neologismy.cz/>>. Cit. 31. 5. 2019.
- Pseudo-anglicism. In: *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Dostupné online na adrese: <<https://en.wikipedia.org/wiki/Pseudo-anglicism>>. Cit. 31. 5. 2019.
- Pseudo-anglicism. In: *Wiktionary, The Free Dictionary*. Dostupné online na adrese: <<https://en.wiktionary.org/wiki/pseudo-anglicism>>. Cit. 31. 5. 2019.
- SYN2015: reprezentativní korpus psané češtiny*. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK, 2015. Dostupné online na adrese: <<http://www.korpus.cz/>>.

LITERATURA

- BAGASHEVA, A. – RENNER, V. (2015): False anglicisms in French and Bulgarian. *Съпоставително-езиковеднознание / Сопоставителноеязыкознание / Contrastive Linguistics*, 40 (3), s. 77–89.
- BALTEIRO, I. – CAMPOS, M. A. (2012): False anglicisms in the Spanish language of fashion and beauty. *Ibérica*, 24, s. 233–260.
- BIČAN, A. – DUBĚDA, T. – HAVLÍK, M. – ŠTĚPÁNOVÁ, V. (2020): *Fonologie českých anglicismů*. Praha: NLN.
- BOMBI, R. (2003): Anglicismi come banco di prova dell'interferenza linguistica. In: A.-V. Sullam Calimani (ed.), *Italiano e inglese a confronto*. Firenze: Franco Cesati, s. 101–125.
- BOZDĚCHOVÁ, I. (2016): Anglicismy v českém lexiku. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 107–110. Dostupné online na adrese: <https://www.czechency.org/slovník/ANGLICISMY_V_ČESKÉM_LEXIKU>.
- BOZDĚCHOVÁ, I. (2019): Slovtvorná adaptace nových anglicismů v češtině. In: A. Лукашанец (рэд.), *Глобалізацыя і славянскае словаўтварэнне: XVI Міжнародны з'езд славістаў (Сербія, Бялград, 19–27. 08. 2018): Тэматычны блок / Globalization and Slavic Word Formation: XVI International Congress of Slavists (Serbia, Beograd, 19–27. 08. 2018): Thematis session*. Мінск: Права і эканоміка, s. 50–73.
- BREITKREUTZ, H. (1976): Pseudo-Anglizismen: Ein Beitrag zur Fehlerforschung. *Grazer Linguistische Studien*, 3, s. 5–27.
- CARSTENSEN, B. (1979): Morphologische Eigenwege des Deutschen bei der Übernahme englischen Wortmaterials. *AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik*, 4 (2), s. 155–170.

- CARSTENSEN, B. (1980): Semantische Scheinentlehnungen des Deutschen aus dem Englischen. In: W. Vier-eck (ed.), *Studien zum Einfluß der englischen Sprache auf das Deutsche*. Tübingen: Gunter Narr Ver-lag, s. 77–99.
- CARSTENSEN, B. (1981): Lexikalische Scheinentlehnungen des Deutschen aus dem Englischen. In: W. Kühl-wein – G. Thome – W. Wilss (eds.), *Kontrastive Linguistik und Übersetzungswissenschaft*. München: Fink, s. 175–182.
- CYPIONKA, M. (1994): *Französische "Pseudoanglizismen": Lehnformationen zwischen Entlehnung, Wortbildung, Form- und Bedeutungswandel*. Tübingen: Narr.
- DARDANO, M. (1986): The influence of English on Italian. In: W. Viereck – W.-D. Bald (eds.), *English in Contact with other Languages: Studies in Honour of Broder Carstensen on the Occasion of his 60th Birthday*. Budapest: Akadémiai Kiadó, s. 231–252.
- DARDANO, M. (1987): Parole made in England. *Italiano e oltre*, 2, s. 23–27.
- DOKULIL, M. – KUCHARĚ, J. (1977): Slovtovorná charakteristika cizích slov. *Naše řeč*, 60 (4), s. 169–185.
- DUCKWORTH, D. (1977): Zur terminologischen und systematischen Grundlage der Forschung auf dem Gebiet der englisch-deutschen Interferenz. In: H. Kolb – H. Lauffer (eds.), *Sprachliche Interferenz*. Tübingen: Niemeyer, s. 36–56.
- FANFANI, M. (2002): Reazioni italiane agli anglicismi. In: F. San Vicente (ed.), *L'inglese e le altre lingue europee: studi sull'interferenza linguistica*. Bologna: Cooperativa Libreria Universitaria Editrice Bologna, s. 215–230.
- FILIPOVIĆ, R. (1960): *The Phonemic Analysis of English Loan-Words in Croatian*. Zagreb: Institute of Phonetics, University of Zagreb.
- FILIPOVIĆ, R. (1966): The English element in the main European languages. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia*, 21–22, s. 103–112.
- FILIPOVIĆ, R. (1985): Pseudoanglicisms in European languages. In: U. Pieper – G. Stickel (eds.), *Studia Linguistica: Diachronica et Synchronica: Werner Winter Sexagenario Anno MCMLXXXIII gratis animis ab eius collegis, amicis discipulisque oblata*. Berlin – New York – Amsterdam: Mouton de Gruyter, s. 249–255.
- FILIPOVIĆ, R. (1995): Some problems in compiling an etymological dictionary of anglicisms. In: W. Wer-ner (ed.), *On Languages and Language: The Presidential Addresses of the 1991 Meeting of the Societas Linguistica Europaea*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter, s. 127–144.
- FINK, H. (1970): *Amerikanismen im Wortschatz der deutschen Tagespresse: dargestellt am Beispiel dreier überregionaler Zeitungen (Süddeutsche Zeitung, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Die Welt)*. München: Hueber Verlag.
- FURDIĆ, J. (1994): Integračné procesy pri lexikálných prevzatiach. *Jazykovedný časopis*, 45 (2), s. 95–100.
- FURIASSI, C. (2010): *False Anglicisms in Italian*. Monza: Polimetrica.
- FURIASSI, C. – GOTTLIEB, H. (eds.) (2015): *Pseudo-English: Studies on False Anglicisms in Europe*. Berlin – Boston – Munich: Walter de Gruyter.
- GÖRLACH, M. (2001): *A Dictionary of European Anglicisms*. Oxford: Oxford University Press.
- GOTTLIEB, H. (2004): Danish Echoes of English. *Nordic Journal of English Studies*, 3 (2) (special issue), s. 39–65.
- HANNAH, J. A. (1988): 'Trench', 'Dressman' and 'Pullunder': Some analogy processing in the coining of German pseudo-anglicisms. *German Life and Letters*, 42, s. 60–71.
- HASPELMATH, M. – TADMOR, U. (eds.) (2009): *Loanwords in the World's Languages: a Comparative Handbook*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- HÖFLER, M. (1982): *Dictionnaire des anglicismes*. Paris: Larrouse.
- HOPE, T. E. (1971): *Lexical Borrowing in the Romance Languages*, 2. Oxford: Blackwell.
- HUMBLEY, J. (1974): Vers une typologie de l'emprunt linguistique. *Cahiers de lexicologie*, 25, s. 46–70.
- HUMBLEY, J. (2015): Allogenisms: The major category of "true" false loans. In: C. Furiassi – H. Gottlieb (eds.), *Pseudo-English: Studies on False Anglicisms in Europe*. Berlin – Boston – Munich: Walter de Gruyter, s. 35–58.
- JEDLIČKA, A. (1974): *Spisovný jazyk v současné komunikaci*. Praha: Universita Karlova.

- KLAJN, I. (1972): *Influssi inglesi nella lingua italiana*. Firenze: Olschki.
- MACKENZIE, I. (2012): Fair play to them: Proficiency in English and types of borrowing. In: C. Furiassi – V. Pulcini – F. R. González (eds.), *The Anglicization of European Lexis*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, s. 27–42.
- MAŃCZAK-WOHLFELD, E. (1995): *Tendencje rozwojowe współczesnych zapożyczeń angielskich w języku polskim*. Kraków: Universitas.
- MARTINOVÁ, O. (2016): Neologismus. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 1163–1165. Dostupné online na adrese: <<https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>>.
- MRAVINACOVÁ, J. (2000): K některým jevům morfologické adaptace anglicismů. In: O. Martinová – J. Světlá (eds.), *Nová slovní zásoba ve výkladových slovnících*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 98–104.
- MRAVINACOVÁ, J. (2004): K problematice neosémantismů internacionální povahy. In: M. Šimková (ed.), *Varia XI: Zborník materiálův z XI. kolokvia mladých jazykovedcov (Spišská Nová Ves 28.–30. 11. 2001)*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť, s. 18–21.
- MRAVINACOVÁ, J. (2005a): Přejímání cizích lexémů. In: O. Martinová – A. Rangelova – J. Světlá (eds.), *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 187–211.
- MRAVINACOVÁ, J. (2005b): Neosémantismy vzniklé pod vlivem cizího jazyka. In: O. Martinová – A. Rangelova – J. Světlá (eds.), *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 180–186.
- NEKULA, M. (2005): Anglicismy v češtině. In: W. Viereck – K. Viereck – H. Ramisch, *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 259–275, 284–289.
- NEKULA, M. (2016a): Adaptace výpůjček. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 27–30. Dostupné online na adrese: <https://www.czechency.org/slovník/ADAPTACE_VÝPŮJČEK>.
- NEKULA, M. (2016b): Výpůjčka. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 2048–2052. Dostupné online na adrese: <<https://www.czechency.org/slovník/VÝPŮJČKA>>.
- ONYSKO, A. (2007): *Anglicisms in German: Borrowing, Lexical Productivity, and Written Codeswitching*. Berlin: Walter de Gruyter.
- OPAVSKÁ, Z. (2004): K neologickým internacionalismům v české slovní zásobě (pojmenování v oblasti extrémních sportů). In: M. Šimková (ed.), *Varia XI: Zborník materiálův z XI. kolokvia mladých jazykovedcov (Spišská Nová Ves 28.–30. 11. 2001)*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť, s. 14–17.
- OTWINOWSKA-KASZTELANIC, A. (2000): *A Study of the Lexico-Semantic and Grammatical Influence of English on the Polish of the Younger Generation of Poles*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie DIALOG.
- PATA KAPO, I. (2016): Anglicisms as neologisms in the Albanian press from the 1990s. *Journal of Educational and Social Research*, 6 (1), s. 141–146.
- PETRÁČKOVÁ, V. – KRAUS, J., ET AL. (1998): *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia.
- PLAG, I. (2003): *Word-Formation in English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- PULCINI, V. (1994): The English language in Italy. *English Today*, 10 (4), s. 49–52.
- PULCINI, V. (1997a): Attitudes toward the spread of English in Italy. *World Englishes*, 16 (1), s. 77–85.
- PULCINI, V. (1997b): ‘Friends’ and ‘false friends’ in the English language. In: V. Pulcini (ed.), *La didattica della lingua inglese: Percorsi per l’aggiornamento 1994–1995*. Alessandria: Edizioni dell’Orso, s. 149–161.
- PULCINI, V. (1999): Focus on Italian anglicisms: a comparative study of three dictionaries. In: G. Azzaro – M. Ulrych (eds.), *Transiti linguistici e culturali: Atti del XVIII convegno AIA, Genova, 30 settembre–2 ottobre 1996: Anglistica e ...: metodi e percorsi comparatistici nelle lingue, culture, 2*. Trieste: Edizioni Università di Trieste, s. 359–371.
- REJZEK, J. (1993): K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč*, 76 (1), s. 26–30.

- RODRÍGUEZ GONZÁLES, F. (2013): Pseudoanglicismos en el Español Actual: Revisión crítica y tratamiento lexicográfico. *Revista Española de Lingüística*, 43 (1), s. 123–168.
- SÁNCHEZ, F. – ANTONIO, J. (2018): Towards a typological account of pseudo anglicisms (illustrated with loanwords in Cuban Spanish). *Pragmalingüística*, 26, s. 330–348.
- SICHERL, E. (1999): *The English Element in Contemporary Standard Slovene: Phonological, Morphological and Semantic Aspects*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- SØRENSEN, K. (1997): *A Dictionary of Anglicisms in Danish*. København: Munksgaard.
- SPENCE, NICOL C. W. (1987): *Faux Amis and Faux Anglicisms: Problems of Classification and Definition*. *Forum for Modern Language Studies*, 23 (2), s. 169–183.
- SVOBODOVÁ, D. (2000): Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě. *Naše řeč*, 83 (1), s. 55.
- SVOBODOVÁ, D. (2013): Variantnost grafických forem anglicismů v češtině z pohledu uživatelů jazyka. In: S. Čmejrková – J. Hoffmannová – J. Klímová (eds.), *Čeština v pohledu synchronním a diachronním*. Praha: Karolinum, s. 365–370.
- SVOBODOVÁ, D. (2018): Aktuální pojetí vztahů různojazyčných prvků v jazykovém systému. In: D. Hradilová (ed.), *Inovační procesy v češtině a jí blízkých jazycích*. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, s. 55–66.
- ŠIMANDL, J. (ed.) (2016): *Slovník afixů užívaných v češtině*. Praha: Karolinum.
- ŠMILAUER, V. (1972): *Nauka o českém jazyku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- TEJNOR, A. (1979): Anglicismy v češtině. In: J. Kuchař (ed.), *Aktuální otázky jazykové kultury v socialistické společnosti*. Praha: Academia, s. 207–212.
- WARMBRUNN, J. (1994): *Englische lexikalische Entlehnungen im Wortschatz der tschechischen Gegenwartssprache*. Münster: Lit.
- WASZINK, V. (2020): Neologisms in an online portal: The Dutch Neologismenwoordenboek (NW). *Dictionaries: Journal of the Dictionary Society of North America*, 41 (1), s. 27–44.
- YANG, W. (1990): *Anglicismen im Deutschen: Am Beispiel des Nachrichtenmagazins 'Der Spiegel'*. Tübingen: Niemeyer.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK
 nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
 <ivana.bozdechova@ff.cuni.cz>

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
 nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
 <ales.klegr@ff.cuni.cz>